

UNIVERZITA KARLOVA
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filozofie

Oponentský posudek diplomové práce

**Rodinný průvodce Uměleckoprůmyslovým museem v Praze jako příklad
uplatnění koncepce celoživotního učení v muzeu**

Autorka DP: Jana Němečková

Učitelství pro střední školy AJ-SV

Vedoucí DP: Ing. Michaela Dvořáková

Diplomová práce reaguje na výzvy společnosti k celoživotnímu vzdělávání a představuje některé ze základních přístupů k naplňování této výzvy, např. vzdělávání neformální. Zdůrazňuje význam vzdělávání i mimo školního prostředí, zde především v rodinném kruhu, představuje rodinné učení jako jeden z pilířů neformálního vzdělávání. Jedním z cílů této práce je poukázat na konkrétní možnosti využití muzeí pro podporu celoživotního učení, to znamená využití prostředí mimo oblast formálního vzdělávání. Autorka si dobře všímá, že existující vzdělávací programy muzeí se věnují školním skupinám a v malém množství využívají možnosti pracovat se základním jádrem návštěvních skupin – rodinám, tedy skupinám tvořeným dvěma či třemi generacemi návštěvníků. Práce se opírá jak o hodnotné odborné zdroje (tištěné i elektronické), tak o výsledky mnoha výzkumů a dotazníkových šetření. Navíc autorka provedla vlastní dotazníkový průzkum přímo v prostorách Uměleckoprůmyslového musea v Praze, který měl za cíl definovat rodinnou skupinu a pomoci autorce při tvorbě návrhu rodinného průvodce stálou expozicí skla a keramiky.

Diplomantka předkládá práci, která je tradiční v základní koncepci, tj. rozdělení práce na část teoretickou a část praktickou. V tomto případě je však ono klasické členění diplomové práce zcela na místě.

V teoretické části autorka představuje cíle diplomové práce a věnuje se deskripci muzejní pedagogiky, objasnění pojmu celoživotní učení, charakteristice rodiny v muzeu, objasnění významu objektového učení pro rozvoj osobnosti, typologii existujících doprovodných muzejních programů (zde příhodně uvádí konkrétní příklady programů realizovaných či ještě existujících právě v UPM). První část své práce zakončuje osvětlením metodiky tvorby pracovních listů.

Autorka prokazuje vysokou úroveň práce s odbornými texty a odbornými termíny. Všechny, které uvádí v textu, bezprostředně osvětluje v bohatém poznámkovém aparátu, v němž také odkazuje na použité prameny. Zároveň zdůrazňuje fakt, že v českém prostředí nebyla dosud věnována v dostatečné míře pozornost rodinnému učení, při němž právě prostředí muzea může sehrát významnou roli. Autorka to dokazuje interpretacemi prací autorů převážně zahraničních, opírá se také o různé výzkumy.

Autorka také upozorňuje na problematiku překládání odborných termínů a nejednotnost v jejich využívání, zde například rozdílnost v chápání pojmů *celoživotní vzdělávání* či *celoživotní učení*, *rodinné vzdělávání* či *rodinné učení*. Svá vysvětlení dokládá interpretacemi či citacemi příslušné odborné literatury.

Autorka se na str. 24 a na následujících stranách věnuje objasnění pojmu rodina tak, aby se co nejvíce přiblížila reálnému složení rodinných skupin navštěvujících muzeum, ale aby její charakteristika zároveň korespondovala se sociologickým pojetím současné rodiny, přestože

na str. 26 dokazuje, že návštěvnická rodinná skupina nemusí nutně plnit všechny základní funkce rodiny. Podává zároveň psychologickou a učební charakteristiku průměrné návštěvnické rodinné skupiny.

Důležitou částí práce je nepochybně i typologie muzejních vzdělávacích programů, která čtenáři pomůže začlenit diplomantkou vytvořeného rodinného průvodce a pracovních listů. Pro tvorbu pracovních listů a rodinného průvodce jsou důležitá metodická východiska, doporučení a principy, uvedené v závěru první kapitoly. Autorka se při tvorbě materiálů opírá a konstruktivismus a objektové učení. Tvorba rodinného průvodce a pracovních listů vychází též z teorie tzv. „flow stavu vrcholného psychického zážitku“ (s.31).

Druhá kapitola, která představuje Uměleckoprůmyslové museum v Praze a jeho výchovně vzdělávací záměry a programy, tvoří smysluplný přechod ke druhé stěžejní části práce – k praktické části, v níž nám autorka představuje východiska pro tvorbu rodinného průvodce a pracovních listů sálem skla a keramiky stálé expozice Uměleckoprůmyslového musea v Praze. Dále představuje návrh rodinného průvodce, seznamuje nás s jeho pilotáží, zpětnou vazbou pilotáže, s návrhy pro úpravu rodinného průvodce, a také, což je cenné, s návrhy další práce na tomto materiálu.

Při studiu úkolů v pracovních listech si čtenář povšimne jejich vyváženosti, směřování ke splnění obecných i dílčích cílů a snaze vycházet z konstruktivistických východisek, stejně jako východisek objektového učení. Součástí rodinného průvodce jsou i úkoly „na doma“ slovníček pojmů a doporučená literatura pro kreativní využívání volného času. Domnívám se, že průvodce bude splňovat představy návštěvnických rodinných skupin, o nichž se zmiňuje autorka při interpretaci dotazníkového výzkumu, který provedla v srpnu 2008.

Práce s různými odbornými směry a názory prokázala schopnost autorky konfrontovat je vzájemně, ale zároveň zdůvodňovat svůj příklon k jednomu z nich zejména ve vztahu k cílům diplomové práce.

Diplomantka prokazuje ve vyváženém a vnitřně logicky velmi dobře uspořádaném textu výborný vhled do problematiky rodinného učení a potenciálu muzeí, který by bylo možné využít pro podporu celoživotního učení. Dokazuje, že věnovala přípravě k napsání této práce velkou pozornost a potvrzuje tím, že jí nejde „pouze“ o diplomovou práci, ale o vlastní profesionální erudici v oblasti, která (jak sama autorka několikrát upozorňuje) v českém prostředí není dosud natolik podchycena. Osvojení si zpracovávané problematiky dokazuje autorka i prezentací vlastních názorů, hodnocení a závěrů.

Diplomová práce je doplněna bohatým přílohovým materiálem, který podtrhuje intenzivní spolupráci autorky s Uměleckoprůmyslovým museem v Praze, s pokusnou skupinou.

K úspěchu práce přispěl i pečlivý výběr použité literatury a dalších pramenů, práce s nimi.

Práce je přesná i po formální stránce. Autorka se vyjadřuje odborným jazykem, prokazuje promyšlené osvojení odborných termínů. Formální úprava práce je na vysoké úrovni.

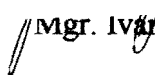
Náměty pro obhajobu:

1. Mohla by diplomantka vysvětlit vlastní pojetí termínů *vzdělávání* a *učení* opírající se o její dosavadní studium i tuto diplomovou práci?
2. V čem spatřuje diplomantka význam občanské společnosti pro rozvoj celoživotního a rodinného učení?

3. Diplomantka často používá překlady odborných termínů, např. vyučovací chování, intergenerační učení, apod. (např.s.35) . Nakolik je diplomantka autorkou, nakolik jsou tyto a podobné termíny už zavedeny v české pedagogice?
4. str.65 a dále – obecné cíle stanovovala diplomantka sama, nebo vycházela z nějakých zkušeností muzea?
5. Vytvoření pokusné skupiny – proč autorka použila právě takovou skupinu i při vědomí omezení, která plynou z toho, že neodpovídá struktuře obvyklé návštěvnické rodinné skupiny, proč se nepokusila oslovit takové rodinné skupiny, které by odpovídaly dotazníkovému průzkumu? Závěry dospělých respondentů evaluace, které uvádíte na str. 104, kontrastují s vašimi předpoklady, neboť pokusná skupina se opravdu lišila od rodinných skupin, se kterými se v muzeu setkáváme nejčastěji

Doporučuji diplomovou práci k obhajobě. Navrhované hodnocení: výborně.

V Praze 5.1.2009

 Mgr. Ivana Havlíková